

INHOUD

- 1 Afscheid
- 2 Onderweg
- 3 Aankomst
- 4 Strafpunten
- 5 Opgesloten
- 6 Doorgaan
- 7 Bier en aspirine
- 8 Opa
- 9 Naar huis?
- 10 De gitaar
- 11 Angela
- 12 Overleven
- 13 Een plan
- 14 Thuis

1

AFSCHEID

Ze hadden met zijn paspoort geknoeid; de zes in zijn geboortedatum was veranderd in een vier. Nu was hij dus opeens twee jaar ouder, bijna net zo oud als zijn broer. Alleen het jaartal was veranderd. De rest klopte nog: *Nuno Eisenbaum, lengte: één meter zeventig, kleur ogen: bruin.*

Dat hij op papier niet meer zijn echte leeftijd had, vond hij helemaal niet erg. De mensen daar konden in ieder geval niet denken dat hij ergens te jong voor was of dat iemand zijn kleine broertje had meegenomen. Vanaf nu hoorde hij bij de mannen.

Hij had er zin in, maar toch voelde hij een spanning die hij nog niet eerder had gevoeld.

Voor de laatste keer nam hij het smalle zandpad over de heuvels. De zon stond hoog aan de hemel. Nergens was schaduw. Morgen om deze tijd zouden ze al onder-

weg zijn. Hoelang het rijden was, wist hij niet precies. Een uur of twintig misschien, of langer, als ze met die oude Volkswagen gingen.

De appelboomgaard van Hanka's ouders lag er verlaten bij. Als kind had hij hier vaak gespeeld. De schommel waar ze om beurten op zaten, hing er nog. Door de droogte was het fruit klein gebleven. Als er geen regen kwam, zou het langzaam verschrompelen. Geen blaadje bewoog. Er was niemand te zien. Behalve het geluid van krekels, verstopt in de berm, hoorde hij niets.

Steil omhoog ging het, over een rotspunt. Toen hij boven was, rustte hij even uit op een grote kei. Hij keek naar beneden en zag de smalle beek glinsteren. Omdat het windstil was, kon hij hier het water horen stromen. In de verte zag hij koeien in een weiland staan. Hij slikte. Hoe zou het daar zijn? Hij was nog nooit in het buitenland geweest.

Beneden kruiste het pad een brede zandweg, waarlangs houten schuren stonden. Hij begon harder te lopen. Het was bijna melktijd. Jammer dat hij Hanka nergens zag. Voor hij wegging, wilde hij graag nog een keer met haar alleen zijn, maar tijd om terug te gaan was er niet.

‘Nuno, wacht!’

Het was Konrad, de broer van Hanka. In de schaduw van een schuur prutste hij aan een oude brommer.

‘Wat is er?’

‘Morgen beginnen we. Eerst gras maaien, dan ladders

repareren. Kunnen we op je rekenen?’ Konrad vroeg het zonder op te kijken.

‘Nee. Morgen vertrekken we.’

‘Hè?’

‘Ja. Al heel vroeg, dus jullie zullen het zonder mij moeten doen.’

‘Ga jij ook? Dat wist ik niet.’ Konrad legde zijn gereedschap neer en ging naast de bromfiets zitten. Met zijn groezelige vingers grabbelde hij een pakje sigaretten uit zijn borstzak.

Nuno wou liever doorlopen, hij mocht Konrad niet zo graag. Maar hij bleef staan, omdat hij op een sigaret hoopte. Konrad had de zijne al aangestoken, zonder hem iets aan te bieden. Met half dichtgeknepen ogen blies hij een rookwolk weg en keek die na.

Nuno deed een stap opzij, waardoor Konrad in de schaduw kwam te zitten. ‘Geef mij er ook één’, zei hij.

Met zichtbare tegenzin wierp Konrad hem het pakje toe.

‘Geen geld voor sigaretten, hè? Ach, het valt in deze streek niet mee om een boerenzoon te zijn.’

Nuno nam er twee. Hij bewaarde er één, stak er één op en probeerde daarbij net zo cynisch te kijken als de broer van Hanka deed.

‘Precies, jij begrijpt het tenminste.’

Ze keken elkaar strijdlustig aan.

‘Ik begrijp er helemaal niets van. Misschien kun je het nog een keer uitleggen?’

‘Waarom zou ik? Jij hebt je oordeel toch al klaar’, zei Nuno.

Voor de zoveelste keer verbaasde hij zich over hoe die leuke, lieve Hanka zo’n vervelende broer kon hebben.

‘Voor nog geen tien miljoen deed ik hetzelfde als jij’, zei Konrad.

‘Dat hoeft ook niet. Jij hebt een bijbaantje in de stad. Niet iedereen heeft zo veel geluk.’

Nuno liep door. ‘Bedankt!’ riep hij over zijn schouder, hopen dat dit spottend genoeg zou klinken.

Mensen zoals Konrad kwam hij wel vaker tegen. Ze hadden gelijk. Natuurlijk hadden ze gelijk. Hij was een verrader, dat wist hij zelf ook wel.

Het leek alsof hij alles en iedereen in de steek liet. Het liefst bleef hij thuis, om te helpen met de ladders. Ook papa kon wel wat hulp gebruiken. Weggaan was veel moeilijker dan blijven, maar het moest.

’s Avonds was er een groot feest. Het was een verrassing. Nuno’s zussen Marylka en Ilza hadden een partytent geleend, die op het schoongeveegde erf werd neergezet. Mama droeg haar zondagse jurk. Papa had over zijn beste pak een schort aangetrokken en gaf aanwijzingen aan Thomasz, zijn broer, die met een rood hoofd vlees aan spiesen reeg. Ooms en tantes uit het dorp hadden eten en wijn meegebracht. De vader van Hanka trok zijn overhemd uit om hout te hakken voor het grote vuur. Zijn

ontblote bovenlijf glom in de avondzon.

Opa kwam ook. De wandeling van zijn huis naar de boerderij was eigenlijk te inspannend, maar toch was hij er.

Van hem kreeg Nuno een cadeau: een piepklein zakmesje en een lampje, voor aan zijn sleutelbos.

‘Deze dingen kunnen je nog wel eens goed van pas komen, jongen’, zei hij met een knipoog.

Nuno deed het lampje aan en richtte de lichtstraal eerst op de wandelstok die opa altijd bij zich had en daarna op zijn oude schoenen. Dat was zijn manier om hem te bedanken. Opa begreep dat, wist hij. Het was altijd zo geweest. Woorden waren overbodig. Aan zijn gezicht zag hij genoeg.

Iedereen was er. Rond de barbecue stonden zelfs mannen die Nuno helemaal niet kende. Iemand had een viool meegenomen. Warme klanken regen een oude melodie aaneen. Het zou niet lang meer duren voordat Nuno’s vader zijn mondharmonica ging halen. Nuno nam een grote slok wijn. Hij hoopte dat niemand hem zou overhalen om zijn gitaar te pakken. Hij liep naar een van de tafels en nam een kanapka. Toen hij hem in zijn mond stak, hoorde hij haar stem.

‘Ben je onze gewoonten nu al vergeten?’

Hanka! Nuno’s hart begon te bonken. Bijna verslikte hij zich in de sandwich.

‘Niemand neemt een kanapka zonder eerst een toast uit te brengen’, zei Hanka lachend. Ze zag er prachtig uit.

Met die opgestoken haren leek ze erg volwassen.

‘Dan zal ik eerst een glas voor je moeten halen’, zei Nuno. ‘Wacht hier, ik ben zo terug.’

Toen hij terug was, hieven ze het glas.

‘Op de toekomst’, zei Hanka. Ze keek hem ernstig aan.

Nuno knikte en nam snel een slok. Zijn hand bibberde. Hoeveel tijd hadden ze nog? Hij wou zo veel zeggen, maar hij kon niet eens woorden vinden om een toast uit te brengen. Meteen toen hij haar zag, was hij al van zijn stuk geraakt. Had ze zich voor hem zo mooi uitgedost? Door die hoge hakken en die prachtige jurk was ze nog mooier dan anders. Eigenlijk kon hij alleen maar staren, naar dat krullende lokje dat uit haar kapsel piekte en langs haar wang danste, naar haar ogen, die vanavond een beetje droevig keken.

‘Het schijnt dat ze in Holland erg mooie meisjes hebben’, zei Hanka.

‘Nee, hoor.’

Nuno kon niets verzinnen wat intelligent of interessant klonk. Hij was al een beetje beneveld door de wijn, waarvan hij al veel te vroeg gedronken had en door die melancholieke muziek kon hij helemaal niet meer goed denken.

‘Jawel. Ze dragen van die korte truitjes, zodat je hun navel ziet en ze hebben allemaal een piercing door hun tong. Dat zag ik in een tijdschrift. Sommigen hebben zelfs een tatoeage.’

Hanka keek hem uitdagend aan.

‘Nee. Ik bedoel ... daar val ik niet op. Bovendien heb ik geen tijd. Ik moet toch werken?’

Hanka knikte. Nuno wou dat hij het anders had gezegd. Nu leek het net alsof hij niet in meisjes geïnteresseerd was.

‘Ik vergeet je heus niet’, zei hij onbeholpen.

‘Nee?’

‘Echt niet.’

Hanka hield haar glas even tegen het zijne. Jammer genoeg werden ze gestoord door de moeder van Hanka.

‘Onze kleine Nuno is groot geworden’, zei ze. ‘Nog niet zo lang geleden schommelde hij in onze boomgaard en nu gaat hij al op karwei in het buitenland.’

Ze omhelsde hem. Hanka schoot in de lach en gaf hem een knipoog.

Daarna werd iedereen aan tafel verwacht. Opa hield een toespraak. Hij gebruikte plechtige woorden, zoals in hun familie gebruikelijk was bij belangrijke gebeurtenissen. De helft ervan begreep Nuno niet, maar hij merkte wel dat opa moeilijk uit zijn woorden kwam. Misschien is hij moe of net zo zenuwachtig als ik, dacht hij.

‘Moge de Almachtige jullie beschermen’, hoorde hij opa zeggen.

Peinzend keek hij naar de volle tafel. Als er op dat moment een onbekende langsgesproken was, zou hij niet merken dat hier een arme boerenfamilie woonde. De enorme hoeveelheid verschillende gerechten deed eer-

der vermoeden dat hier eten en drinken in overvloed was. Toch was dat niet zo. Door de droogte, afgewisseld met hevige regenval, was de oogst vorig jaar mislukt. Een klap die ze nog lang niet te boven waren. Ze moesten zuinig zijn; er was genoeg, maar hoelang nog?

Na het eten kwam de man die zijn viool had meegebracht naar hem toe en stak een grote, eeltige hand uit.

‘Michael.’

‘Nuno.’

‘Heb je zin om mee te spelen? Ik hoorde dat je tamelijk goed bent.’

‘Bedankt, misschien straks.’

Nuno zag het helemaal niet zitten om nu zijn gitaar te pakken. Door al die wijn en door de zenuwen voor morgen zou het niet best klinken.

‘Jammer.’

Michael vertelde dat hij ook meeding, morgen. Hij zat in de andere auto, samen met nog drie mannen uit het dorp.

‘Mijn viool laat ik thuis. Veel te kostbaar’, zei hij.

Een groepje mannen begon te roepen.

‘Komt er nog wat van? We willen muziek!’

Ook opa stond te wenken. ‘Kom op, Nuno! Speel eens wat!’

‘Vooruit dan maar’, gaf Nuno toe. ‘Als jullie maar weten dat ik helemaal niet in vorm ben.’

Hij liep naar binnen en haalde zijn gitaar uit de hoes. Toen hij terug was, ging hij op een stoel midden op het erf zitten. Met het plectrum raakte hij een voor een de snaren aan. Michael kwam erbij en zijn vader ook. Ze stemden hun instrumenten. Zijn vader veegde zijn mondharmonica met een zakdoek schoon. Even later had iedereen een kring gevormd rond de muzikanten.

Nuno tikte met zijn rechtervoet drie tellen vooraf. Daarna speelden ze verzoeknummers. Eerst een oude wals. Het was opa's lievelingswals. Van die treurige zigeurnermuziek, waarvoor je moest oppassen. Je werd er blij en droevig tegelijk van. Dansen met tranen in je ogen, dat kon alleen op deze muziek. Gelukkig kon hij er een paar ingewikkelde grepen tussen smokkelen, dat leidde lekker af.

‘Geweldig! Zoals jij die oude wijsjes speelt. Vooral die ene wals, die ik zo mooi vind. En *Noc kszycowa!* Geweldig! Het klinkt net als vroeger en tegelijkertijd modern’, zei opa na afloop.

‘Die oude muziek had dringend een nieuw jasje nodig’, zei Nuno lachend.

Een beetje opgewekter dan daarnet liep hij naar binnen. Leuk dat opa zijn inbreng kon waarderen. Michael vond het maar niks, dat had hij gezien aan de manier waarop hij hem steeds verstoord aankeek toen hij zich niet aan de traditionele grepen hield. De gitaar deed hij weer in de hoes. Terwijl hij de rits dichtdeed, nam hij een besluit.

Morgen nam hij zijn gitaar ook mee. Wie weet hoe lang de avonden daar duurden.

Toen Kefir, zijn lievelingsgeit, begon te mekkeren, liep hij naar de schuur naast het erf. Hanka kwam hem achterna. Ze zaten op hun hurken en aaiden over de rug van zijn geit. Af en toe raakten hun handen elkaar.

‘Ze wordt dik, ik heb haar misschien te veel eten gegeven’, zei Nuno.

Eindelijk zei hij iets wat normaal klonk.

Hanka glimlachte.

‘Mooi gedaan’, prees ze.

Nuno snapte niet precies wat ze bedoelde. Toen ze hem aankeek, werd haar glimlach breder.

‘Als jij speelt, klinkt die ouwe muziek best leuk.’

‘Bedankt.’

Buiten klonk de viool van Michael. Kefir mekkerde luider.

‘Misschien houdt zij niet van viool’, zei Hanka.

‘Of voelt ze dat er iets vervelends gaat gebeuren’, vulde Nuno aan.

‘Maar dit feest is toch niet vervelend?’ vroeg Hanka.

Nuno zweeg.

‘Bedoel je dat je ertegen opziet?’

‘Ach, het zijn maar zes weken. Ik ben binnen no time terug.’